Katlamanın Kökenleri ve Tarihi

GSK 261 — Güz 2026

Eğitmen: Umut Çetin
E-mail: umutcetin35@gmail.com

Ofis Saatleri: Ne zaman istersen
Ofis: Her yerde

Ders Günü ve Saati: Belirlenecek (9 hafta × 2 saat)
Ders Konumu: Kulüp Odası

Ön Koşul: Yok

Gerekli Kaynaklar: İhtiyaç duyulacak her şey mail ve Whatsapp üzerinden paylaşılacaktır. Kağıt ve malzeme kulüp tarafından sağlanacaktır.

Ders Açıklaması: Bu derste origaminin ve katlamanın ne olduğu üzerine tartışıyor olacağız. Ulaşmaya çalıştığımız bir ayrım var: Katlama işi evrensel, origami ise tarihseldir. İnsanlar tarih boyunca buldukları bütün sağlam yüzeyleri katlamıştır ama adı olan, notasyon/kurallar çerçevesinde aktarılıp kim tarafından yapıldığı bilinen bir sanat haline gelmesi çok daha yenidir. Tabii bu hali de dünyanın her yerine ortaya çıkmamıştır. Kağıdın icadının hemen öncelerinden başlayıp 1900'lerin başına kadar bu dönüşümü inceleyeceğiz. 1900'lerin sonrasından günümüze kadar olan modern tarih içinse baharda GSK 362'de tekrar buluşacağız.

Kısacası: Katlama nedir? Origami nedir? Hangisi ne zaman var olmuştur? Nasıl gelişmiştir? Ve en önemlisi, tüm bunları nereden biliyoruz?

Derse Hazırlık: Yanınızda malzeme getirmenize gerek yoktur. Zorunlu okumaların tamamını yapmanız gerekir. Önerilen okumaları da yapmanız beklenir. Ekstralar merak edenler içindir ve genelde daha ileri seviyedir. Bazı haftalarda o haftanın konusuyla alakalı kısa bir katlama yapacağız.

Notlandırma: Ders sonu notu 100 üzerinden hesaplanır. Harf notuna dönüşüm aşağıdaki gibidir:

- 90-100: AA
- 85-89: BA
- 80-84: BB
- 75-79: CB
- 70-74: CC
- 65-69: DC
- 60-64: DD
- 0-59: F

Ancak kazanılabilecek toplam puan 130'dur. Bunlar ise şöyledir:

- Derse katılım: Hafta başına 5 puan
- Haftalık ufak ödevler: Ödev başına 5 puan
- Final deneme yazısı *(Zorunlu):* En fazla 40 puan

Yoklama prosedürü: Yoklamalar dersin başında alınır ve derslere tam katılım beklenir. Toplam 5 derse gelmeyen öğrenci çekilmiş sayılır.

Önemli Notlar: Birinci haftanın küçük ödevi olan zarfın son haftaya kadar saklanması gerekir; kaybedilmesi durumunda yapılmamış sayılır.

EKLER:

- **EK1: Müfredat İzlencesi**

EK1

Müfredat İzlencesi:

Bu ders akışının işleniş esnasında ve gidişatında değişmeyeceğinin garantisi verilmez. Ancak olası değişiklikler mutlaka önceden haber edilir.

her model [geleneksel] / [izinli] / [kendi çizimimiz] etiketiyle belirtilmek zorundadır. (origamiusa.org/copyright)

Hafta	Konu	Okumalar ve Katlamalar
1	Katlanmış Her Kağıt Origami mi?	**Zorunlu Okumalar:** Hatori, Philosophy of Origami — https://origami.ousaan.com/library/whate.html Lister, What is Origami? — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/what-is-origami/ Hatori, "Pseudohistories of the Origin of Origami" §1 Giriş — Origami8 III, s. 427-428 **Önerilen Okumalar:** Lister, Approaches to Origami — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/approaches-to-origami/ Lister, Origins of Origami — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/origins-of-origami/ **Ekstralar:** Friedman & Rittberg, "The Material Reasoning of Folding Paper" §1-Synthese Mitchell, Origami Heaven — History Index — https://www.origamiheaven.com/historyindex.htm **Katlamalar:** Tato [geleneksel] Menko [geleneksel]
2	Katlanabilen Malzemenin İcadı	**Zorunlu Okumalar:** Tsien, Paper and Printing — Bl. 2 "Definition and Nature of Paper" Lister, Origins of Paper — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/origins-of-paper/ Hatori, History of Origami — §Before Origami — https://origami.ousaan.com/library/historye.html **Önerilen Okumalar:** Tsien, Paper and Printing — Bl. 4 "Usage of Paper: Art" Tsien, Paper and Printing — Bl. 1 "Origin of Paper" Lister, Folding Papyrus — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/folding-papyrus/ **Ekstralar:** Lister, Really Old Origami — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/really-old-origami/ Lister, Documenting Early Paper Folding — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/documenting-early-paper-folding/ **Katlamalar:** Yuanbao / altın külçe [geleneksel] Basit Çin katlaması [geleneksel]
3	Kağıdın Yolculuğu	**Zorunlu Okumalar:** Tsien, Paper and Printing — Bl. 6 "Spread of Paper to the West" Lister, Is the Junk Chinese? — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/is-the-junk-chinese/ Tsien, Paper and Printing — Bl. 5 "Usage of Paper: Ceremony" **Önerilen Okumalar:** Bloom, Paper Before Print — Semerkant-Endülüs bölümleri Lister, Islamic Arab and Moorish Folding? — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/islamic-arab-and-moorish-folding/ **Ekstralar:** Lister, Origami from China — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/origami-from-china/ Lister, Chinese terminology — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/chinese-terminology/ Kenneway, Complete Origami (1987) — "Chinese Tradition" maddesi — https://archive.org/details/completeorigami00kenn *[Sadece ödünç alınabilir]* **Katlamalar:** Bulmaca kesesi / mektup katlaması [geleneksel] Çin junk'ı [geleneksel]
4	Japonya I: Tören Katlaması	**Zorunlu Okumalar:** Hatori, History of Origami — §Japanese Classic Origami — https://origami.ousaan.com/library/historye.html Lister, Classic Noshi (1-2) — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/classic-noshi/ Mitchell, Formal and Ceremonial Paperfolding — https://www.origamiheaven.com/historyofformalandceremonialpaperfolding.htm **Ekstralar:**

Hafta	Konu	Okumalar ve Katlamalar
		Lister, Zigag Papers in Shinto shrines — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/zigag-papers-in-shinto-shrines/ Buisson, The Art of Japanese Paper (1992) — tsutsumi bölümü — https://archive.org/details/artofjapanesepap0000buis *[Sadece ödünç alınabilir]* **Katlamalar:** Klasik noshi [geleneksel] Ocho-mecho kelebekleri [geleneksel]
5	Japonya II: Edo ve Sonrası	**Zorunlu Okumalar:** Lister, Kayaragusa, alias "Kan no mado" — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/kayaragusa-alias-kan-no-mado/ Sembazuru Orikata (1797) — faksimile Lister, Errors and misconceptions... §7-8 — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/errors-and-misconceptions-about-the-history-of-paperfolding/ **Önerilen Okumalar:** Lister, Really Old Origami — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/really-old-origami/ **Ekstralar:** Lister, 1000 Cranes — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/1000-cranes/ Lister, Old-Timers Folding — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/old-timers-folding/ **Katlamalar:** Orizuru [geleneksel] — https://origami.ousaan.com/studio/traditional/orizuru/1/index.html Renzuru: iki bağlı turna [geleneksel; washi]
6	Avrupa'nın Bağımsız Hattı	**Zorunlu Okumalar:** Hatori, "History of Origami in the East and the West before Interfusion", Origami[5], s. 3-12 Lister, Old European Origami §1-17 — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/old-european-origami/ Lister, Napkin Folding — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/napkin-folding/ **Önerilen Okumalar:** Sallas, Folded Beauty / Gefaltete Schönheit — https://foldingdidactics.com/folded-beauty/ Giegher, Li tre trattati (Padova, 1629) — "Trattato delle piegature" levhaları — https://www.e-rara.ch/bau_1/content/structure/5186854 (Kanıt olsun diye koydum, bunu okumayı ben de bilmiyorum...) **Ekstralar:** Hatori, History of Origami — §European Classic — https://origami.ousaan.com/library/historye.html Lister, Puzzle Purse — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/puzzle-purse/ **Katlamalar:** Waterbomb [geleneksel] Bez peçete klasik pilesi [geleneksel]
7	Fröbel ve Katlamanın Pedagojikleşmesi	**Zorunlu Okumalar:** Lister, Friedrich Froebel — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/friedrich-froebel/ Nishida, "Something old, something new, something borrowed, and something Froebel?" — Açık erişimli 3 sayfalık konuşma özeti (makalenin kendisi ücretli) **Önerilen Okumalar:** Friedman, A History of Folding in Mathematics — Fröbel bölümü **Ekstralar:** Lister, History of paperfolding: a German perspective — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/history-of-paperfolding-a-german-perspective/ Lister, Origami in Schools — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/origami-in-schools/ **Katlamalar:** Fröbel "Beauty" serisi [geleneksel] Cocotte / tuzluk [geleneksel]
8	İspanya ve İsimlendirme	**Zorunlu Okumalar:** Lister, The Hobby Horse or Pajarita — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/the-hobby-horse-or-pajarita/ Lister, Pajarita — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/pajarita/ Lister, The Word "Papiroflexia" — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/the-word-papiroflexia/ **Önerilen Okumalar:** Unamuno, "Apuntes para un tratado de cocotología" (1902) — son kısımdaki "pajarita" pasajı— https://www.textos.info/miguel-de-unamuno/amor-y-pedagogia/ebook ("Sayfayı çevir" diyerek okuyabilirsiniz. Hoşuma gittiği için koydum, aynı zamanda yine bir kanıt niteliğinde...) Mitchell, Public Paperfolding History Project — People — https://www.origamiheaven.com/historypaperfoldingpeople.htm **Ekstralar:**

Hafta	Konu	Okumalar ve Katlamalar
		Lister, Words for Folding Paper — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/words-for-folding-paper/ **Katlamalar:** Pajarita [geleneksel] Kuş tabanından serbest kuş [kendi çizimimiz]
9	Tarih Yazımı	**Zorunlu Okumalar:** Lister, Errors and misconceptions about the history of paperfolding — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/errors-and-misconceptions-about-the-history-of-paperfolding/ Hatori, "Pseudohistories of the Origin of Origami in Japan and Europe" — Origami8 III, s. 427-440, tam metin Lister, Origins Of The Flapping Bird — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/origins-of-the-flapping-bird/ **Önerilen Okumalar:** Hatori, History of Origami — §Traditional Origami — https://origami.ousaan.com/library/historye.html Mitchell, Chronology of Paperfolding History — https://www.origamiheaven.com/historyindex.htm Lister, The Word "Origami" — https://www.britishorigami.org/cp-lister-list/the-word-origami/ **Ekstralar:** Morye, "The Folding Mathematics" §1 Meloni vd., Automation in Construction — §1 ilk paragraf Tsien, Paper and Printing — Bl. 7 "Contribution to Civilization" **Katlamalar:** Flapping bird [geleneksel]